

JUSTITSMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Dato:
Kontor: Sikkerheds- og Forebyggelseskontoret
Sagsbeh: Rasmus Krogh Pedersen
Sagsnr.: 2014-0035-0230
Dok.: 1159861

UDKAST TIL TALE

til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål Ø og Å
fra Folketingets Udvalg for Udlændinge- og Integrationspolitik den
17. juni 2014, kl. 12.00

Samrådsspørgsmål Ø:

”Ministeren bedes redegøre for regeringens kendskab til, at moskeen på Grimhøjvej i Aarhus og udenlandske prædikanter med tilknytning til moskeen angiveligt opfordrer unge til at begå kriminalitet i Danmark for at skaffe penge til hellig krig. Ministeren bedes redegøre for, hvordan regeringen forholder sig til politiets oplysninger om, at 22 unge, som er draget i hellig krig i Syrien, har haft deres gang i moskeen på Grimhøjvej i Aarhus. Herunder bedes ministeren redegøre for, hvad regeringen agter at gøre ved sådanne opfordringer til at begå kriminalitet i Danmark.”

Samrådsspørgsmål Å:

”Ministeren bedes redegøre for, hvordan regeringen forholder sig til, at moskeen på Grimhøjvej i Aarhus er at betragte som en forening eller et trossamfund, der opfordrer til hellig krig, hvilket kan sidestilles med at opfordre til vold. Herunder bedes ministeren redegøre nærmere for, om regeringen agter at iværksætte initiativer for at sikre, at aktiviteterne i moskeen på Grimhøjvej er legitime.”

Spørgsmålene er stillet efter ønske fra Merete Riisager (LA).

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

[Indledning]

1. Dagens samråd handler om ekstremisme, radikaliserings og rekruttering til kampene i Syrien. Baggrunden for samrådet er den seneste tids medieomtale af moskéen på Grimhøjvej i Aarhus.

Det er vigtige emner, som ligger meget højt på regeringens dagsorden, og jeg kan godt forstå, at emnerne også optager udvalgets medlemmer.

2. Som socialministeren var inde på, er regeringens indsats på området baseret på et bredspektret og tværministerielt samarbejde mellem Socialministeriet og Justitsministeriet.

Socialministeriet har som bekendt ressortansvaret for den tidlige, forebyggende indsats mod ekstremisme og radikaliserings, mens Justitsministeriet bl.a. har ansvaret for, at der skrives ind med fornøden retshåndhævelse, og for den forebyggende indsats mod bl.a. voldelig ekstremisme, som udføres af PET.

3. Jeg vil senere komme nærmere ind på den retshåndhævende indsats. Men jeg vil allerede nu understrege, at vi her har at gøre med et område, hvor strafforfølgning kan være vanskeligt.

Det er nemlig ikke i sig selv strafbart at have ekstreme holdninger. Og det er heller ikke strafbart at forsøge at overbevise andre om sine ekstreme holdninger.

Det betyder ikke, at vi ikke skal holde øje med de ekstremistiske miljøer. Det skal vi. Og det gør vi.

For i ekstreme miljøer kan der være enkeltpersoner eller grupper, som prøver at fremme deres ekstreme holdninger med voldelige midler eller med andre former for strafbare handlinger.

Og i det øjeblik ekstremismen udmønter sig i et strafbart forhold, skal der sættes ind med straf – og i det omfang, der er tale om herboende udenlandske statsborgere eventuelt også udvisning.

Derfor hører det blandt PET's kerneopgaver at holde skarpt øje med de ekstremistiske miljøer i Danmark.

[Samrådsspørgsmål Ø]

4. Samrådsspørgsmål Ø indeholder tre led.

For det første ønskes en redegørelse for regeringens kendskab til – og her citerer jeg:

”at moskéen på Grimhøjvej og udenlandske prædikanter med tilknytning til moskéen angiveligt opfordrer unge til at begå kriminalitet i Danmark for at skaffe penge til hellig krig.”

For det andet ønsker spørgeren en redegørelse for, hvordan regeringen forholder sig til oplysningerne om, at 22 unge, som er rejst til Syrien, har haft deres gang i den pågældende moské.

Og for det tredje ønskes der en redegørelse for, hvad regeringen agter at gøre ved sådanne opfordringer til at begå kriminalitet i Danmark.

5. Jeg kan besvare det første led af spørgsmålet helt kort:

Hverken PET eller Østjyllands Politi har kendskab til, at den pågældende moské eller udenlandske prædikanter med tilknytning til moskéen opfordrer unge til at begå kriminalitet i Danmark for at skaffe penge til hellig krig.

6. Og dermed har jeg sådan set også svaret på spørgsmålets tredje led.

Jeg vil dog understrege, at PET og Østjyllands Politi er meget opmærksomme på situationen omkring den pågældende moské. Og hvis det måtte vise sig, at nogen opfordrer til kriminelle handlinger, vil der naturligvis blive skredet ind.

7. Spørgsmålets andet led handler som nævnt om rekruttering til kampene i Syrien.

Som spørgeren er inde på, vurderer Østjyllands Politi, at 22 personer, som har haft deres gang i moskéen på Grimhøjvej, er rejst til Syrien.

Det er stærkt bekymrende.

Forholdene i Syrien er barske, og det siger sig selv, at der kan ske en enorm forræelse af et ungt menneske, der pludselig befinder sig i en kaotisk krigszone.

Værst af alt risikerer personer, der deltager i kamphandlinger, at få nedbrudt de psykologiske blokeringer mod at gøre skade på andre mennesker.

Samtidig er der en øget risiko for, at de pågældende får kontakt til militante islamistiske netværk og dermed bliver radikaliserede og motiverede til at begå forbrydelser, måske endda terrorhandlinger, når de vender hjem.

Det er samlet set en meget bekymrende udvikling, som regeringen naturligvis er meget opmærksom på.

8. Med hensyn til moskéen på Grimhøjvej har Østjyllands Politi oplyst, at rekrutteringen til Syrien tilsyneladende sker fra en mindre gruppe af

meget religiøse unge, som har etableret deres egen forening i moskéens lokaler.

Østjyllands Politi har også oplyst, at de har iværksat en række initiativer med henblik på at standse denne rekruttering.

De har blandt andet afholdt et offentligt borgermøde om Syrien med deltagelse fra de relevante etniske minoritetsgrupper. Og de har etableret flere forældre-netværk og mentorforløb.

Samtidig har Østjyllands Politi løbende været i dialog med personer i og omkring moskéen.

Og efter alt at dømme virker indsatsen.

Østjyllands Politi oplyste i sidste uge, at der siden starten af januar - efter deres kendskab – ikke er rejst nogen til Syrien fra Aarhus.

Det er naturligvis en glædelig udvikling, som illustrerer betydningen af den forebyggende indsats.

Lad mig samtidig minde om, at PET er meget opmærksomme på situationen. Det er en af PET's største opgaver at holde øje med de personer, som rejser til Syrien for at kæmpe. Og PET vurderer løbende, om der er grundlag for at rejse straffesager i den forbindelse.

Det gælder naturligvis også i relation til folkene omkring moskéen på Grimhøjvej.

Når det er sagt, så håber jeg, at der er forståelse for, at jeg ikke i dag kan give nærmere oplysninger om, hvilke konkrete tiltag PET tager i relation til konkrete personer, persongrupper eller lokaliteter.

[Om strafforfølging]

9. Der har i den seneste tid været sagt og skrevet meget om muligheden for at straffe personer, der enten selv rejser til Syrien eller opfordrer andre til at gøre det.

Jeg tror derfor, at det kan være gavnligt at slå et par ting fast:

Det er ikke i sig selv strafbart at rejse til Syrien.

Derfor er det heller ikke i sig selv strafbart at opfordre andre til at rejse til Syrien.

Og det er heller ikke nødvendigvis strafbart at deltage kampene mod Assads regime.

10. Men straffeloven indeholder forskellige bestemmelser, som betyder, at det – afhængigt af de konkrete omstændigheder – kan være strafbart at deltage i den væbnede konflikt i Syrien. Eller at opfordre andre til at gøre det.

Jeg tænker her blandt andet på overgreb mod civile i form af drab eller vold.

Jeg tænker også på, at visse oprørsgrupper i Syrien har forbindelse til kendte terrororganisationer. Personer, der lader sig træne hos sådanne grupper, risikerer at overtræde straffelovens forbud mod at modtage terrortræning (§ 114 d, stk. 3).

Samtidig er der risiko for at overtræde reglerne om terrorfinansiering, hvis man yder støtte til sådanne grupper eller organisationer (§ 114 b).

Jeg kan også nævne, at det er strafbart at hverve en person til at begå eller fremme terrorhandlinger eller til at tilslutte sig en gruppe for at fremme, at gruppen begår terrorhandlinger (§ 114 c, stk. 1).

Men strafforfølgning kræver både, at der begået et strafbart forhold, at det kan bevises. Og jeg tror, at de fleste kan se for sig, at det rummer en række udfordringer at finde den slags beviser midt i en syrisk krigszone.

Det er blandt andet derfor, at PET har anlagt en bred strategi, hvor der både er fokus på retshåndhævelse og forebyggelse.

[Om forebyggelse]

11. Om PET's forebyggende indsats kan jeg fortælle, at PET samarbejder tæt med lokale myndigheder om at forebygge radikaliserings og rekruttering til konflikten i Syrien. Og tjenesten afholder præventive samtaler med personer, der deltager eller har deltaget i væbnede kamphandlinger i Syrien.

PET indgår også i dialog med pårørende til disse personer og med lokalsamfundet for at gøre opmærksom på de alvorlige konsekvenser, en udrejse til Syrien kan have.

Derudover har efterretningstjenesten også kontakt til centrale personer og grupper i blandt andet forskellige moskemiljøer, for derigennem at modvirke radikaliserings.

[Nye initiativer]

12. Der gøres altså allerede meget. Men vi skal selvfølgelig hele tiden være opmærksomme på, om vi kan gøre mere.

Derfor har regeringen også nedsat en tværministeriel arbejdsgruppe, der skal udarbejde en ny handlingsplan om forebyggelse af radikalisering og ekstremisme.

Handlingsplanen skal blandt andet indeholde forslag til nye tiltag, som kan forebygge rekruttering af unge til udenlandske konflikter.

Jeg kan også nævne, at jeg har besluttet at indføre en ordning, hvor forældre kan kontakte kommunen, hvis de er bekymrede for, at deres mindreårige børn vil forsøge at få udstedt et pas til at rejse til Syrien mod deres vilje.

Ordnningen indebærer, at der oprettes en såkaldt anmærkning i det nationale pasregister, så de pasudstedende myndigheder kan tages de relevante skridt for at sikre, at den mindreårige ikke forelægger et forfalsket samtykke fra forældremyndighedsindehaverne til pasudstedelsen.

[Samrådsspørgsmål Å]

13. Med samrådsspørgsmål Å ønskes en redegørelse for, hvordan regeringen forholder sig til, at moskéen på Grimhøjvej – og her citerer jeg:

”er at betragte som en forening eller et trossamfund, der opfordrer til hellig krig, hvilket kan sidestilles med at opfordre til vold.”

Citat slut.

Samtidig ønskes en redegørelse for, om regeringen agter at iværksætte initiativer for at sikre, at aktiviteterne i moskéen er legitime.

14. Jeg har forstået første led af spørgsmålet sådan, at det sigter til bestemmelsen i grundlovens § 78, stk. 2, hvorefter ”foreninger, der virker eller søger at opnå deres mål ved vold, anstiftelse af vold eller

lignende strafbar påvirkning af anderledes tænkende, bliver at opløse ved dom”.

Grundlovens § 78 – der som bekendt handler om foreningsfrihed – definerer ikke, hvad der skal forstås ved udtrykket ”en forening”.

Det må derfor antages, at grundloven bygger på det traditionelle juridiske foreningsbegreb. Det er også det, Rigsadvokaten har lagt til grund, når man har vurderet muligheden for at opløse bestemte grupper ved dom.

Man skal huske på, at anvendelse af grundlovens § 78, stk. 2, om opløsning af en forening ved dom forudsætter, dels at betingelserne for at tage bestemmelsen i brug er til stede, dels at der for domstolene kan føres bevis for, at dette er tilfældet.

Opløsning af en bestemt gruppe kræver således for det første, at den pågældende gruppe udgør en forening i grundlovens forstand, og at den pågældende forening har et ulovligt øjemed – f.eks. ved at have som formål at gennemføre overtrædelser af straffeloven.

For det andet skal det som sagt kunne bevises, at der er tale om en forening i grundlovens forstand, og at foreningen har et ulovligt øjemed.

Jeg vil i den forbindelse minde om, at Østjyllands Politi som nævnt har oplyst, at rekrutteringen til Syrien tilsyneladende sker fra en mindre gruppe af meget religiøse unge, som har etableret deres egen forening i moskéens lokaler.

Ifølge politiet er der altså ikke tale om, at rekrutteringen sker fra selve moskéen.

[Afslutning]

24. Som det fremgår, prioriterer regeringen indsatsen mod ekstremisme, radikalisering og rekruttering til Syrien højt, og både politiet og PET er meget opmærksomme på situationen omkring moskéen på Grimhøjvej.

Som jeg har været inde på, består indsatsen af et aktivt forebyggende arbejde, ligesom vi hele tiden er klar til at skride ind med effektiv retshåndhævelse.

Samtidig er regeringen løbende opmærksom på, om der er behov for nye tiltag på området.

Tak for ordet.